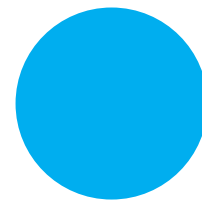
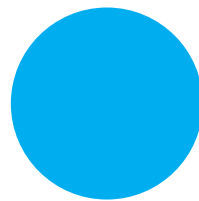
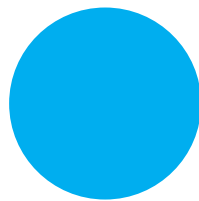
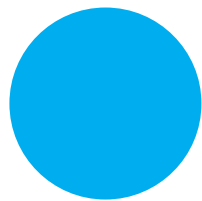
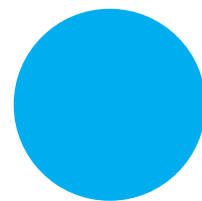
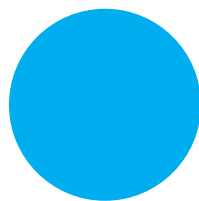
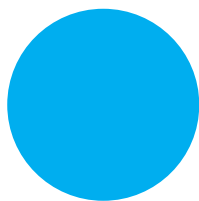
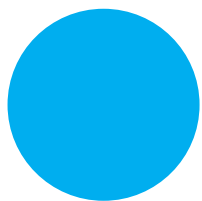

FNs tusenårssmål - status 2010

Norges bidrag til oppnåelse av FNs tusenårssmål

FNs tusenårs mål - status 2010

Norges bidrag til oppnåelse av FNs tusenårs mål

Fattidommen i verden er nesten halvert siden 1990. Fortsetter den utviklinga de neste tjue åra, vil vi være vitner til en unik historisk hendelse: En verden fri for fattidom. Det er utgangspunktet for FNs tusenårsmål om utvikling. Målene forteller om et internasjonalt samfunn med visjoner og vilje til å sikre alle menneskers grunnleggende rettigheter og behov.

Vi kan nå tusenårsmålene hvis hvert land gjør det de kan for å sikre innbyggerne en bedre hverdag. Initiativet er globalt, men forandringene skjer lokalt. Nesten 40 millioner flere barn går på skolen nå enn i 2000.

Mange jenter går likevel ikke på skole. Ofte er det lite som skal til. Egen jentedo. Gratis skolemat. Utdanning gir jenter bedre inntekt, bedre helse, og større kontroll over egen kropp.

Erik Solheim
Norges miljø- og utviklingsminister

Tørke, flom og tap av naturmangfold påvirker alle. Klimaendringene rammer de fattige hardest. Den norske skogsatsingen gjør at det lønner seg å bevare regnskog. Her smelter utviklings- og miljøpolitikken sammen.

Mangel på likestilling hindrer framgang på alle tusenårsmålene. Et av våre budskap er at likestilling lønner seg økonomisk. Det vekker oppmerksomhet i land som Kina og India.

Vi har gjort mye på ti år, men mye står igjen. Nye utfordringer er kommet til: økonomisk nedgang, klimakrisen, kampen mot terror. Nye stormakter krever innflytelse. Vi må fortsette vår dugnad for de fattige. Våre bidrag som enkeltmennesker og som nasjon teller.

Innsats for fellesskapet gjennom dugnad er en god norsk tradisjon. Globalisering har gjort verden mindre og utvidet fellesskapet. Vi har et ansvar for å bidra til en bedre hverdag for medmennesker i en sårbar verden.

FNs tusenårsmål er listen over konkrete oppgaver for denne globale dugnaden.

I nesten 60 år har Norge gitt bistand til fattige land. Det begynte med Indiahjelpen. Da var India ett av verdens fattigste land. I dag er India nærmest en stormakt i en ny verdensorden, der de såkalt vestlige land ikke lenger dominerer internasjonal politikk og økonomi. Samtidig er India landet der det bor flest fattige. Dette viser hvor krevende det er å skape en utvikling som inkluderer alle.

At et samlet verdenssamfunn i år 2000 satte kampen mot fattigdom som nummer én på arbeidslisten, har gitt uttelling. Én ting er konkrete forbedringer i form av færre fattige, flere barn på skole, bedre helse for flere og mer ressurser til å finansiere utvikling. Vel så viktig er det at disse tusenårsmålene har stimulert til større fokus på resultater av all innsatsen.

Innovasjon og læring har gjort oss bedre til å prioritere bistand og politisk engasjement. Private selskaper og fond stiller opp. Uten dem blir kraftaket for svakt. "Få det til å skje!" er mottoet for markeringen av ti år med FNs tusenårsmål. Raskere fremgang krever innsats fra både fattige og rike, offentlige og private. Å delta i denne dugnaden er å gjøre en forskjell og ta ansvar.

*Jonas Gahr Støre
Norges utenriksminister*

Verdens største dugnad

Tusenårsmålene:

1. Utrydde ekstrem fattigdom og sult
2. Sikre utdanning for alle
3. Styrke kvinners stilling
4. Redusere barnedødeligheten
5. Redusere svangerskapsrelatert dødelighet
6. Stoppe spredning av hiv/aids,
malaria og andre dødelige sykdommer
7. Sikre miljømessig bærekraftig utvikling
8. Bygge et globalt partnerskap for utvikling

Hva er tusenårsmålene?

Tusenårsmålene er åtte konkrete mål knyttet til fattigdom som det internasjonale samfunnet er blitt enige om å nå i felleskap. De fleste av tusenårsmålene skal innfris innen 2015.

Målene tar for seg grunnleggende livskvaliteter, som det å ha nok inntekt til å spise seg mett, anledning til å gå på skole, tilgang til livreddende medisiner og helsetjenester, likestilling, rent drikkevann og en utnyttelse av naturen som ikke ødelegger for fremtidige generasjoner.

Mennesket i sentrum

Målene i seg selv er lite oppsiktsvekkende. Likevel er tusenårsmålene en viktig milepæl i vår tids kamp mot fattigdom: Tusenårsmålene representerer en felles forståelse mellom fattige og rike land om hva slags utvikling vi ønsker. De forteller oss at mennesket står i sentrum, og at utvikling handler om å sikre menneskers grunnleggende behov og rettigheter.

Likestilling og helse

Oppfølgingen av tusenårsmålene er forankret i FN. Hvert år utgir FN en resultatrapport. Hvert femte år arrangerer FN et internasjonalt toppmøte. Da kommer statsledere fra hele verden sammen for å gjøre opp status for fremdriften og fremtidige prioriteringer.

Toppmøtet i september 2010 skal bidra til å styrke innsatsen for likestilling og de helserelaterte tusenårsmålene.

Norsk tusenårspolitikk

Tusenårsmålene har gjort verdenssamfunnet flinkere til å trekke sammen. De har satt i gang verdens største dugnad. Norge og nordmenn er en del av dugnadslaget.

Tusenårsmålene spiller en viktig rolle i norsk utviklingspolitikk. Vi har en forpliktelse ovenfor det internasjonale samfunnet om å bidra til at målene nås. Det er bred enighet mellom regjering og Storting om å prioritere tusenårsmålene i norsk utviklingssamarbeid.

Penger er en viktig del av denne innsatsen, men det handler også om engasjement og kunnskap.

Hvorfor er tusenårs- målene viktige?

I dag lever over én milliard mennesker i ekstrem fattigdom. Forskjellene mellom den rike og den fattige delen av verden er for store.

Målt som andel av jordas befolkning, er likevel den globale fattigdommen historisk lav. Det første tusenårs målet, om å halvere andelen ekstremt fattige, er innen rekkevidde. Dette skyldes først og fremst den raske utviklingen i land som Kina, India, og Vietnam. Også i mange afrikanske land går utviklingen i riktig retning.

Samtidig med at fattigdommen går ned, vokser det frem en bred, global middelklasse. Globalisering har skapt nye økonomiske muligheter, som på mange måter minner om utviklingen under den industrielle revolusjon. Økonomisk vekst skaper utvikling.

At mange får det bedre, er imidlertid liten trøst for dem som ikke tar del i denne velstandsøkningen. Samtidig skaper den globale veksten nye utfordringer som påvirker oss alle, for eksempel gjennom økte utslipp av klimagasser.

Jordas befolkning nærmer seg nå sju milliarder mennesker. I 2050 vil det trolig bo rundt ni milliarder mennesker på jorda. Et stort flertall av nye og fremtidige verdensborgere bor i utviklingsland.

Det er grunn til å frykte at økt fattigdom vil bidra til konflikter i og mellom land. Derfor er det å bekjempe ekstrem fattigdom også en investering i global sikkerhet og fred.

Tusenårs mål nr:

1

1: Utrydde ekstrem fattigdom og sult

Tusenårs mål 1 handler om å utrydde ekstrem fattigdom og sult. Målet er at alle i det minste skal ha nok mat til å livnære seg, klær som beskytter for vær og vind og et tak over hodet. Fremgang måles på tre områder: **Inntekt, arbeid og sult.**

Med utgangspunkt i hvordan situasjonen var i 1990, som er basisåret for tusenårs målene, har den globale fattigdomsutviklingen de siste tjue årene vært positiv. Målet i andel av verdens befolkning har fattigdommen gått ned fra rundt 40 prosent til 20 prosent. Globalt sett ligger det derfor an til å nå Tusenårs mål 1: Å halvere ekstrem fattigdom innen 2015.

Det globale bildet skjuler imidlertid store regionale forskjeller. Mens antallet fattige har gått kraftig ned i asiatiske land som Kina og Vietnam, har høy befolkningsvekst og lav økonomisk vekst bidratt til flere fattige i Afrika i dag enn i 1990. Men også her er det tegn til bedring: Færre land og folk er fanget opp i ødeleggende krig og konflikt, flere land har oppnådd god økonomisk vekst og fattigdom målt i andel av befolkningen er på vei ned.

Kort vei fra velstand til krise

Veien fra en relativt trygg hverdag til fattigdom kan imidlertid være kort. Naturkatastrofer, krig og konflikt, finanskriser eller økte matpriser kan snu opp ned på hverdagen. I 2008 bidro høye matpriser til økt sult i mange land. Finanskriser med økt arbeidsledighet og lavere lønninger har lagt en demper på de siste års positive utvikling.

Felles ansvar

Økonomisk utvikling og vekst er en viktig forutsetning for fortsatt fremgang i kampen mot fattigdom. Men fattigdomsbekjempelse handler også om bedre fordeling og utbygging av velferdsordninger. Erfaringene de siste tjue årene viser at det er mulig å utrydde ekstrem fattigdom i vår tid. Her har verdenssamfunnet og den enkelte stat et stort ansvar.

VISSTE DU AT:

Siden 1990 er fattigdommen blitt redusert i alle regioner, med unntak av Vest-Asia.

Bare halvparten så mange kvinner som menn har tilgang til lønnet arbeid.

I India vil trolig antallet ekstremt fattige være redusert med 188 millioner i 2015.

Ghana, gjennom å gi bønder tilgang til rimelig gjødsel, har økt matproduksjonen med 40 prosent. Det har ført til at antallet mennesker som sulter er blitt redusert med ni prosent fra 2003 til 2005.

Klimatilpasset landbruk gir økt matsikkerhet

I Zambia gir Norge støtte til opplæring av bønder i miljøvennlig, klimatilpasset landbruk. Gjennom Conservation Farming Unit fikk 150 000 bønder i 2009 opplæring i nye dyrkningsmetoder som er robuste overfor tørke og flom. Halvparten av dem som lærer opp, er kvinner. En stadig mer utbredt bruk av disse metodene har bidratt til økt matsikkerhet.

Det nasjonale målet for 2015 om å nå 500.000 hushold (50 prosent av bøndene) er innen rekkevidde. Zambia er nå ledende på klimatilpasset landbruk i Afrika, og flere delegasjoner fra regionen har studert de norskfinansierte programmene.

Vietnamesisk oppdrettsprosjekt ga økonomisk oppsving

I Vietnam har et norskstøttet oppdrettsforsøk med en ny type tilapia-fisk ført til langt høyere produksjon av tilapia. For fattige småskalaproducenter har det vellykkede forskningsprosjektet ført til en produksjonsøkning på opptil 40 prosent.

Høyere vekt og at fisken er mindre utsatt for sykdom, har bidratt til at Vietnams samlede produksjon av tilapia økte fra 15 000 tonn i 2001 til 72 000 tonn i 2008.

Bolig for de fattigste

Norges Boligbyggerlags landsforbund (NBBL) får én krone fra hvert boligbyggelagsmedlem til bistandsprosjekter. Målet er å skaffe boliger som fattige familier har råd til å bo i, og som de ikke kan kastes ut fra. Grunntanken er å oppmuntre til sparing.

– Samarbeidet med NBBL er viktig for oss, sier Mary Mathenge, administrerende direktør i National Co-operative Housing Union, NACHU, i Kenya.

NACHU har 15.000 medlemmer og 198 aktive boligsamvirker. En hovedaktivitet er boligfinansiering. I 2009 hadde 2403 personer inngått spareavtaler.

Tusenårs mål nr:

2

2: Sikre utdanning for alle

Siden årtusenskiftet har antall barn som ikke får skolegang gått ned fra 106 til 69 millioner. Nær 90 prosent av alle barn har i dag et tilbud om grunnskoleutdanning. Målet om utdanning for alle er innen rekevidde.

Å nå de siste ti prosentene innen 2015 vil kreve et internasjonalt løft, der rike og fattige går sammen for å sikre grunnutdanning for alle. Til tross for stor fremgang har for eksempel 32 millioner barn i Afrika sør for Sahara ikke tilgang til utdanning. Dette utgjør en fjerdedel av alle barn i skolealder og 45 prosent av den globale andelen barn som ikke får skolegang.

Et flertall av dem som ikke går på skole, tilhører grupper som av ulike grunner kan være vanskelige å nå – som barn i konflikt-områder, funksjonshemmede, flyktninger, barn tilhørende etniske eller religiøse minoriteter, urfolksgrupper eller at de er blant de aller fattigste. For noen er kjønn – om du er gutt eller jente – en avgjørende faktor.

Mål: Trygg kvalitetsskole

En annen viktig utfordring er å sikre at alle de nye barna, som begynner på skolen, faktisk får anledning til å lære noe. Rask økning i antall elever har i mange tilfeller gått på bekostning av kvalitet, der overfylte klasserom og mangel på lærere ofte er utfordringer i skolehverdagen. Dessuten er det å sikre alle barn en trygg skolehverdag en krevende oppgave. Spesielt jenter kan være utsatt for vold og overgrep.

Barn i konflikt og jenter

Krig og konflikt er blant de største hindrene for å nå utdanningsmålet. Farlige skoleveier, ødelagte skolebygg og behov for raskt å kunne flykte skaper vanskeligheter for både lærere og elever. Slik lever omtrent halvparten av alle barn uten et skoletilbud.

Et flertall av dem som ikke går på skole, er jenter. At jenter har et dårligere tilbud enn gutter, er et brudd på deres grunnleggende menneskerettigheter.

Utdanning er dessuten en viktig forutsetning for likestilling. Ikke minst viser forskning tydelig at ett av de viktigste tiltakene for å fremme utdanning i et land, er å utdanne jenter.

Høyt prioritert

Foreldre verden over, både i fattige og rike land, har et sterkt ønske om å gi barna sine anledning til å gå på skole. I takt med at den globale middelklassen vokser, ser en at utdanning også blir prioritert høyere i utviklingslandene. Det settes derfor av mer penger til utdanning i nasjonale budsjetter, også i fattige land.

VISSTE DU AT:

Da skole ble gratis i Tanzania, ble skoledeltakelsen fordoblet.

Risikoen for at ei jente fra en av de fattigste familiene ikke får skolegang er 3,5 ganger høyere enn om hun hadde vokst opp i en velstående familie.

Hvert fjerde barn som begynner på skolen, fullfører ikke skolegangen.

Omtrent ti prosent av all bistand til Afrika går til utdanning.

Norges innsats

Norge har spilt i en ledende rolle i den internasjonale utdanningssatsingen.

De siste årene har over 1,5 milliarder bistandskroner gått til utdanningsformål.

Norge har lagt særlig vekt på å nå barn i konfliktområder. Halvparten av alle barn som står uten skoletilbud, bor i områder som er rammet av krig og konflikt.

Norge har også lenge viet arbeidet for å sikre jenters utdanning særlig oppmerksomhet. Forskning viser tydelig at ett av de viktigste tiltakene for å fremme utvikling i et land, er å utdanne jenter.

EKSEMPEL 4

Redd Barna sikrer skolegang i konfliktområder

Redd Barna kjemper for barns rettigheter og for at fattige og utsatte grupper skal leve et verdig liv, uansett hvem de er og hvor de bor. Ett av Redd Barnas mål er å innfri barns rett til utdanning, og særlig for de 39 millioner barna som lever i konfliktrammede land.

Fra 2006 til 2009 har Redd Barna blant annet nådd sitt mål om å gi én million barn tilgang til utdanning og å bedre kvaliteten på utdanning for ytterligere én million barn. I tillegg har Redd Barnas kampanje "Rewrite the Future", om retten til utdanning i konfliktområder, nådd mer enn 10 millioner barn siden 2005. Denne kampanjen har Norge støttet med 100 millioner kroner over fem år.

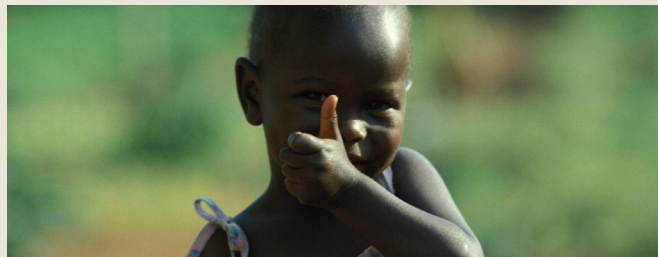
I den etiopiske Amhara-regionen har Redd Barnas spesialtilpassede utdanningsprogram ført til at over 200 000 jenter og gutter er blitt meldt inn i skolen. Antall elever i barne-skolen i regionen økte fra 55,4 prosent i 2003/2004 til 89 prosent i 2006/2007.

FNs barnefond hjelper barn i konflikt

FNs barnefond, Unicef, er en viktig partner for Norge når det gjelder målet om utdanning for alle. Barn i konfliktråder er noen av de vanskeligste å nå. I 2009 er det anslått at Unicefs utdanningsinnsats knyttet til nødhjelpsarbeid nådde så mange som 5,4 millioner barn i 24 land.

I Burundi, der folk har måttet flytte på seg på grunn av konflikt, deltok i 2009 mer enn 25 500 barn og unge i skoleaktiviteter for å ta igjen det de har tapt av utdanning.

Stadig flere barn på skole i Nepal

Nepal og Norge har samarbeidet i forhold til utdanningssektoren i mer enn ti år. En ny femårsavtale på 219 millioner kroner ble underskrevet i 2009. Støtten går til Nepals nasjonale utdanningsprogram. En evaluering av dette programmet utført i 2009, peker på at bistand har bidradd til at antallet elever i grunnskolen har økt fra 86 prosent i 2003 til 92 prosent i 2008. Dessuten er forskjeller basert på kjønn, etnisk tilknytning og kaste blitt redusert. Mye tyder på at Nepal vil nå målet om grunnutdanning for alle innen 2015.

Tusenårs mål nr:

3

3: Fremme likestilling og styrke kvinners posisjon

Det vil ikke være mulig å nå alle FNs tusenårsmaal uten økt likestilling og styrking av kvinners rettigheter.

Målet er derfor å oppnå full likestilling i skolen senest i år 2005 og på alle nivåer av utdanning senest i år 2025.

Globalt er et flertall av de fattige kvinner. At det er flere fattige kvinner enn menn, kan vanskelig forklares ut fra biologiske forskjeller. Kjønsroller formes tidlig og påvirkes av en rekke omstendigheter knyttet til kultur, religion, biologi, politikk, økonomi og geografi. Mange samfunn er innrettet på en måte som ikke fremmer jenter og kvinners rettigheter og likeverd.

FNs Kvinnekonvensjon

Endring krever omfattende holdningsendringer, samtidig som politikk og lovverk må forandres. Slike prosesser tar tid. Globalt sett er det en erkjennelse av at jenter og kvinner ofte diskrimineres i forhold til gutter og menn. Likevel er det ofte vanskelig å få satt behovet for likestilling på dagsorden. FNs Kvinnekonvensjon mot diskriminering (CEDAW) er et viktig redskap for å fremme og beskytte kvinners rettigheter. Konvensjonen er per i dag skrevet under av 186 land.

Bremser økonomisk utvikling

Manglende respekt for kvinners faktiske rolle som økonomiske aktører utgjør en bremse for økonomisk utvikling i alle land. Ett hovedformål med satsingen på kvinners rettigheter og likestilling i utviklingspolitikken er derfor å bidra til at kvinner styrker sin rolle som økonomiske aktører og at innsatsen synliggjøres.

Rekordmange parlamentskvinner

I 2010 var 19 prosent av alle verdens parlamentsmedlemmer, kvinner. Det er en økning på 67 prosent fra 1995 da bare 11 prosent av parlamentsmedlemmene globalt var kvinner.

Likevel er det langt igjen til målet om full likestilling. Mange steder hindrer blant annet valgsystem og kvotering at kvinner blir valgt. I 58 land i verden er kun ti prosent av parlamentsmedlemmene kvinner. I ni land finnes det ikke ett eneste kvinnelig parlamentsmedlem.

VISSTE DU AT:

Kvinner har 44 prosent av setene i Underhuset i Sør-Afrika. Det bringer Sør-Afrika opp på en tredjeplass i kvinnelig politisk deltakelse – kun slått av Rwanda og Sverige.

I India og Sør-Afrika arbeider kvinner omtrent én time lenger enn menn, i Benin hele 2 ½ time mer per dag. Årsaken er at kvinner deltar stadig mer i inntektsgivende arbeid, samtidig som de fortsatt har hovedansvar for husarbeid, omsorg for barn, syke og eldre.

Indias kvinnerevolusjon

I land i Asia har nye kvoteringsordninger for lokalvalg ført til at blant annet India alene i år vil ha 1,5 millioner kvinner i kommunestyrene.

– Det er historisk! Nå blir landets ledere tvunget til å se kvinnene som en politisk maktfaktor, sier direktør for den norskstøttede organisasjonen The Hunger Project, Rita Sarin.

Norge støtter organisasjoner som denne i arbeidet med å styrke kvinners mulighet til å bli valgt og til å delta aktivt i politikk.

Norges innsats

Likestilling er et stort satsingsområde for norsk bistand. Norges bidrag er kanskje mest merkbare i form av økte muligheter for jenter til å gå på skole, som gir positive ringvirkninger for familie og lokalsamfunn. Norge har også et utstrakt samarbeid med kvinneorganisasjoner som arbeider for å styrke kvinners rettigheter, gjennom blant annet organisering av kvinnegrupper, opplysningsarbeid, politisk påvirkning og gratis rettshjelp. Kjønnsperspektivet er imidlertid fortsatt mangelfullt i det meste av norsk støtte innen økonomisk styresett, infrastrukturutvikling og næringslivsstøtte. Her er det et stort forbedringspotensial.

Norge vil øke kvinners politiske deltakelse i Kenya

I Kenya har kvinner kun 18 av 222 seter i parlamentet. Kun ni av disse kvinnene er valgt, resten er utpekt. Den politiske kulturen og systemet er mannsdominert. Å komme til topps i politikken krever enorme økonomiske ressurser. I valgkampen utsettes kvinner for vold og møtes med sterke fordommer.

Norge tar mål av seg til å bidra til endring og bygge ned hindringene. Den norske ambassaden i Nairobi har lagt til rette for bred dialog mellom kvinnelige kandidater, kvinneorganisasjoner oggivere. Aktivitetene er utformet i tett dialog med kvinnene selv, på tvers av politiske partier og regioner i Kenya.

Universitetsstipend gir høyt kvalifiserte mayakvinner

Ett av målene med Norges innsats i Guatemala er å styrke urfolks muligheter til politisk innflytelse. Urfolkskvinner er den viktigste målgruppen. Selv om indianerne utgjør flertallet i befolkningen, er de politisk, økonomisk og sosialt marginaliserte.

Siden 2005 har Norge gitt universitetsstipendier til mayakvinner. Det har ført til at urfolkskvinner har kvalifisert seg til sentrale stillinger i politikk og forvaltning. Det norske bidraget omfatter også støtte til forskning om hvordan man kan øke urfolks politisk deltakelse.

Tusenårsmaal nr:

4

4: Redusere barnedødeligheten

Siden 1990 er antallet barn som hvert år dør før de fyller fem år redusert fra 12 til 8 millioner. Målet er å redusere barnedødeligheten til fire millioner innen 2015.

Uten kraftig mobilisering politisk og økonomisk vil en derfor ikke nå tusenårsålet om å redusere barnedødeligheten med to tredeler innen 2015. Innsatsen må særlig rettes mot de nyfødte: Av de åtte millioner barn som ikke lever lenge nok til å feire femårsdag, dør over tre millioner i løpet av de første fire ukene. I Afrika sør for Sahara – den regionen hvor barnedødeligheten er høyest – døde i 2008 så mange som hvert sjuende barn før de fyller fem år.

Lungebetennelse, diaré, malaria og aids forårsaker nesten halvparten av alle dødsfall hos små barn. Svært mange barn kunne derfor ha vært reddet dersom de fikk nødvendige vaksiner, tilgang til antibiotika og myggenett for å hindre malariasmite.

Minst to tredeler av alle barnedødsfallene kunne ha vært unngått med enkle tiltak i form av bedre ernæring og å forebygge og behandle barnesykdommer.

FN anslår at underernæring er den underliggende dødsårsaken hos halvparten av de barna under fem år som hvert år dør.

Det nytter

Den gode nyheten er at andelen underernærte barn under fem år har gått ned fra 25 prosent i 1990 til 16 prosent i 2010. Vaksineprogrammene viser at innsats nytter. Fra 2000 til 2005 ble antallet meslingedødsfall i Afrika sør for Sahara redusert med 75 prosent.

Effektive tiltak

For å kunne redusere barnedødelighet må vi klare å gi mer helse for pengene. Helsetjenestene må nå helt frem til dem som trenger det – som de aller fattigste barna, sårbare grupper som jenter og ikke minst: Nyfødte. Derfor må det avdekkes hvor i helsetjenesten det er mangler – både i forhold til hvilket helsetilbud som er tilgjengelig og kvaliteten på de tjenestene som tilbys.

For å få rask endring må det tenkes nytt og innovativt. Utviklingslandene må få støtte til både å samle inn nødvendige og oppdaterte data som viser hvor skoen trykker, og forsknings- og utviklings-satsinger som kan bidra til bedre barnehelse.

Å bedre helsen for de aller fattigste og mest sårbare er et premiss for fattigdomsbekjempelse, bærekraftig utvikling og økt verdiskapning.

VISSTE DU AT:

Egypt allerede har nådd tusenårsålet med å redusere barnedødeligheten for barn under fem år med to tredeler.

India er det landet i verden hvor barnedødeligheten er høyest. Her dør årlig to millioner barn før de fyller fem år.

Afghanistan, til tross for krig og politisk ustabilitet, mellom 2002 og 2004 reduserte barnedødeligheten fra 257 til 191 per 1000 levende fødte barn.

Norges innsats

Norge legger stor vekt på internasjonalt samarbeid og koordinering av bistandsarbeidet tilknyttet barn – både i forhold til hvert enkelt land og på den globale arenaen. Norge er én av de største bidragsyterne til Unicef, den FN-organisasjonen som har hovedansvar for å sikre barn helse og utdanning.

Med statsminister Jens Stoltenberg i spissen har Norge gjennom flere år tatt et særlig ansvar for å bedre barne- og mødre helse. Gjennom blant annet et eget nettverk av globale ledere jobber Norge for å få mødre- og nyfødthelse høyere opp på den internasjonale agendaen.

Norske myndigheter har gitt tilsagn om støtte på i alt ti milliarder kroner frem til 2015 for å bedre barne- og mødre helse.

For å sikre mest effektiv bruk av midlene satser Norge blant annet på nye og innovative finansieringsmetoder og tiltak – der blant annet midler utbetales i forhold til oppnådde resultater.

Norge samarbeider bilateralt med India, Pakistan, Tanzania og Nigeria om tusenårsmål 4 og 5.

EKSEMPEL 10

Vaksiner redder liv

Flere barn enn noen gang blir nå vaksinert. Fra 2000-2009 har den globale vaksinealliansen GAVI vaksinert over 250 millioner barn. Vaksineprogrammet har reddet 5,4 millioner barn. De siste årene har Norge bidratt med over 500 millioner kroner årlig til GAVI. Det utgjør om lag ti prosent av de samlede midlene til GAVI.

Færre dør av malaria

Malariamyggen er potensielt dødelig og tar daglig livet av over 2000 barn. De siste åtte årene har imidlertid over 30 land halvert antallet malariadødsfall. Ett av de viktigste tiltakene er utdeling av myggnett. Bare i årene 2006 til 2008 er det ifølge Verdens helseorganisasjon blitt delt ut 140 millioner myggnett i afrikanske land som er hardt rammet av malaria.

Norsk-indisk samarbeid for bedre barnehelse

I 2006 inngikk Norge en samarbeidsavtale med India om å jobbe for tusenårs mål 4 - redusere barnedødeligheten - i India. India er det landet i verden hvor flest barn dør. Innsatsen rettes mot spedbarnpleie og omsorg i hjemmet og på sykehus, så vel som familieplanlegging og vaksinasjon. Det norsk-indiske samarbeidet er rettet mot fem stater, som har en befolkning på 500 millioner mennesker. Årlig får 400 000 nyfødte og deres mødre oppfølging før, under og etter fødsel. Kvinnene får også råd om amming, ernæring og hygiene.

Tusenårsmaal nr:

5

5: Bedre mødrehelsen

Hvert minutt, året rundt, dør en kvinne under fødsel. Innsatsen for å redusere mødredødeligheten er det av FNs tusenårsmål som har hatt minst fremgang og hvor en er lengst fra å nå målet innen 2015.

I 1980 døde 526.000 kvinner i forbindelse med komplikasjoner under graviditet og fødsel, mens i 2008 døde 343 000. For å nå FNs tusenårsmål må imidlertid mødredødeligheten reduseres til 110.000 dødsfall årlig. Det målet vil det være vanskelig å nå.

Komplikasjoner og utrygge aborter

Den høye mødredødeligheten skyldes komplikasjoner som blødninger og infeksjoner. Dette er lett å forebygge og behandle dersom kvinnene har tilgang til profesjonelle helsetjenester under svangerskap og i barselperioden.

En betydelig andel skyldes utrygge aborter, særlig blant fattige kvinner.

Fødsel uten kvalifisert hjelp

For å redusere dødeligheten blant gravide og fødende, er utbygging av primærhelsetjenesten en viktig forutsetning. I dag får under 60 prosent av kvinner i utviklingsland og under 35 prosent av kvinnene i de minst utviklede landene hjelp av kvalifisert helsepersonell under fødsel.

Likestilling for bedre mødrehelse

Mange av utfordringene knyttet til mødrehelse henger sammen med fattige kvinners svake stilling i samfunnet.

De svake resultatene har ført til økt politisk oppmerksomhet. FNs generalsekretær har sammen med Norge og andre partnere lagt frem en global strategi og tiltaksplan, som vektlegger følgende tiltak:

- Styrke politisk lederskap, mobilisering og engasjement på grasrotnivå.
- Bygge effektive helsesystemer som kan levere kvalitetstjenester.
- Sørge for å ha kvalifiserte og motiverte helsearbeidere som har nødvendig infrastruktur, medisiner, utstyr og retningslinjer for å gjøre en god jobb.
- Påse ansvarlighet og åpenhet på alle nivåer for å sikre gode resultater.

VISSTE DU AT:

I Nord-Afrika har antallet kvinner som får kyndig hjelp under fødsel økt med 74 prosent fra 1990 til 2008.

Hvis alle kvinner fikk tilgang til prevensjon, kunne antallet ikke-planlagte svangerskap per år reduseres fra 75 millioner til 22 millioner.

Hvert minutt påføres 20 fødende kvinner langvarige skader.

Mobilteknologi kan redde liv

Mellom 85 og 90 prosent av verdens befolkning har i dag tilgang til mobilsignaler. Nå ser en på muligheten for å bruke mobiltelefonen og formidle informasjon til gravide og nybakte mødre.

– Mange barn dør hvert år av meningsløse årsaker, som forfrysninger, fordi mødrene mangler kunnskap. Når vi ut med grunnleggende informasjon til gravide og mødre, kan mange liv reddes, sier statsminister Jens Stoltenbergs spesialrådgiver på helsespørsmål, Tore Godal.

Norge deltar aktivt arbeidet med å finne nye løsninger for mer effektiv behandling.

Norges innsats

Med statsminister Jens Stoltenberg i spissen har Norge gjennom flere år tatt et særlig ansvar for å bedre barne- og mødre helse. Gjennom blant annet et eget nettverk av globale ledere og en internasjonal aksjonsplan jobber Norge for å få mødre- og nyfødthelse høyere opp på den internasjonale agendaen.

Gjennom partnerskapet for mødre, nyfødte og barnehelse jobber Norge for å sikre at bistandsorganisasjoner og det sivile samfunn engasjerer seg i mødre- og nyfødthelse.

Norske myndigheter har gitt tilsagn om støtte på i alt ti milliarder kroner frem til 2015 for å bedre barne- og mødre helse.

For å sikre mest effektiv bruk av midlene satser Norge blant annet på nye og innovative finansieringsmetoder og tiltak – der blant annet midler utbetales i forhold til oppnådde resultater.

Norge samarbeider bilateralt med India, Malawi, Nigeria, Pakistan og Tanzania om tusenårsmål 4 og 5.

Norge er én av de største bidragsyterne til FNs fond for befolknings spørsmål, Unfpa, som har en lederrolle i å bedre mødre helse og sikre tilgang til reproduktiv helse.

Forebygge farlige aborter

Dersom en skal klare å redusere mødredødeligheten, er ett av de viktigste tiltakene å forebygge at fattige kvinner foretar farlige abortinngrep. I mange land er det vanskelig å skaffe midler til å arbeide for bedre tilgang til trygg og sikker abort.

Norge støtter derfor det globale initiativet The Safe Abortion Action Fund (SAAF). Siden 2007 har det gitt over 300.000 fattige kvinner tilgang til abortrelaterte tjenester, og over 5.000 helsearbeidere har fått opplæring i å utføre trygge aborter.

Mobilbank mot korrupsjon

Meena Davi (bildet) er frivillig, lokal helsearbeider i den indiske delstaten Bihar. For hvert barn som fødes på sykehus og som blir vaksinert, får helsearbeiderne betalt. Mange av sjefene forlanger imidlertid penger for å underskrive på sjekken som gir helsearbeiderne – som oftest fattige kvinner – lønn.

India har 525 millioner mobilbrukere, deriblant Meena og hennes kollegaer.

I det norsk-indiske samarbeidet for å bedre barne- og mødre helse (NIPI) vil en nå bruke mobilbank fremfor sjekk. Dermed unngår Meena og måtte få underskrift fra ledelsen. Nå taster hun en mobilkode, og får pengene på konto.

Tusenårs mål nr:

6

6: Stoppe spredningen av hiv/aids, malaria og andre dødelige sykdommer

Globalt lever 33,4 millioner mennesker i dag med hiv. Hver dag blir 7.400 nye smittet. Aids-epidemien er langt fra over. Kvinnene rammes ekstra hardt.

Selv om den globale aidsepidemien har stabilisert seg, er det på et uakseptabelt høyt nivå. Fremdeles er aids én av de ledende dødsårsakene i Afrika sør for Sahara, hvor 67 prosent av alle hiv-positive bor. I denne delen av verden forekommer også 91 prosent av alle nye hiv-infeksjoner hos barn. Epidemien rammer særlig kvinner: I Afrika er 60 prosent av de hiv-positive kvinner.

Sykdommen har derfor potensielt store negative konsekvenser for samfunnsutviklingen i flere land.

FNs sjette tusenårsmål har som mål å stoppe og redusere spredningen av hiv/aids og malaria og andre dødelige sykdommer, samt sikre at alle som trenger det får behandling for hiv/aids.

Utstøtt

Fordi hiv er forbundet med sex og død, opplever mange hiv-smittede å bli stigmatisert og diskriminert. Det gjør at mange lar være å teste seg eller oppsøke helsetjenester. Manglende kunnskap gjør det dessuten vanskelig å forebygge seksuell smitte.

For kvinner bidrar lav status og mangel på likestilling til ekstra høy smitterisiko.

Utsatte grupper har fått mer oppmerksomhet

I Asia og Latin-Amerika er smitten mest utbredt blant spesielt utsatte grupper – som menn som har sex med menn, personer som selger sex og sprøytebrukere. Disse gruppene har nå fått mer fokus og

bedre tilgang til tjenester. Unntaket er de landene hvor deres legning eller adferd er kriminalisert.

Dobbel belastning

I 2008 var det 9,4 millioner nye tilfeller av tuberkulose. Selv om det er en nedgang globalt, fortsetter sykdommen å øke i områder hvor mange er hiv-smittet og der det forekommer multiresistent tuberkulose.

Svært mange av dem som har tuberkulose, er hiv-positive. Likevel får bare 30 prosent av de hivpositive med tuberkulosediagnose behandling både for aids og tuberkulose.

VISSTE DU AT:

I 2008 fikk flere kvinner enn menn i lav- og mellominntektland aids-medisiner.

Halvparten av dem som døde av tuberkulose i 2008 var hiv-positive.

Fra 2007 til 2009 ble delt ut nesten 200 millioner myggnett mot malaria – noe som dekker over halvparten av befolkningen i de hardest rammede landene.

Norges innsats

Norges innsats for tusenårsmål 6 henger nøye sammen med arbeidet med tusenårsmål 4 og 5 – å bedre barne- og mødrehelse. Spesielt viktige områder for norsk innsats er:

Stoppe, og sterkt redusere, spredning av hiv, med fokus på kjønnsroller, likestilling og rettigheter.

Sørge for mest mulig effektiv behandling ved å investere i helsesystemer og utdanning av kvalifisert helsepersonell.

Bedre levekår og livskvalitet for hiv-positive og normalisere hiv og aids i samfunnet.

Den norske støtten gis gjennom mange kanaler – deriblant UNAIDS og Det globale fondet for aids, tuberkulose og malaria (GFATM). I 2009 mottok disse to institusjonene til sammen 535 millioner kroner.

Livreddende helsefond

Hiv-behandling, medisiner mot tuberkulose og utdeling av myggnett står sentralt i arbeidet til Det globale fondet. I 2009 la fondet frem resultater som viser at arbeidet har reddet rundt 4,9 millioner mennesker fra å dø av aids, malaria og tuberkulose.

Redusert smitte fra mor til barn

Tenk deg situasjonen: Du er lykkelig gravid. En hiv-test avslører at du er hivpositiv. Fra 2005 til 2007 har tallet på hiv-positive gravide med tilgang til programmer for forebygging av smitte fra mor til barn økt fra 14 prosent til 33 prosent. I samme periode har anslagsvis 40.000 barn unngått hiv-smitte.

Afrikansk ungdom endrer seksualvaner, reduserer hiv-smitte

En studie fra UNAIDS viser at unge afrikanere har endret seksualvaner og dermed redusert hiv-smitten. I 16 av de 21 afrikanske landene som er hardest rammet av hiv, har antallet nye hiv-tilfeller blant ungdom blitt redusert med over 25 prosent. Ungdommene venter lengre med å debutere seksuelt, de har færre seksualpartnere og flere bruker kondom.

Totalt er det 5 millioner hiv-positive unge i verden i dag.

Tusenårs mål nr:

7

7: Sikre miljømessig bærekraftig utvikling

Globale klimaendringer og omfattende tap av biologisk mangfold har satt behovet for en bærekraftig utvikling høyt på den internasjonale dagsordenen.

Så langt har likevel ikke verden klart å innfri målsetningen om å redusere tapet av biologisk mangfold og miljøressurser. Antallet arter som trues av utrydding øker stadig – særlig i utviklingsland. Selv om avskogingen viser tegn til å avta, blir det hvert år hugget ned 130 000 kvadratkilometer med skog. Det tilsvarer flateinnholdet til Nicaragua.

50 millioner flere sluminnbyggere

Tusenårs mål 7 har som delmål å forbedre levekårene for minst 100 millioner mennesker som bor i slumområdene innen 2020. Nå viser det seg at antallet mennesker som bor i slum er langt høyere enn først antatt. Dette målet kan derfor bli revidert og utformet slik at det enkelte land kan utforme spesifikke og etterprøvbare mål.

Siden 2000 har imidlertid slumoppgradering ført til 22 millioner mennesker hvert år har kunnet flytte ut av slummen. Befolkningsveksten spiser imidlertid opp gevinsten: I samme periode har antallet sluminnbyggere økt med 50 millioner. Dersom det ikke igangsettes tiltak, vil verdens slumbefolkning vokse med 6 millioner årlig frem mot 2020.

Flere har fått rent drikkevann

I forhold til rent drikkevann og grunnleggende sanitære forhold er målsetningen i tusenårs mål 7 å halvere andelen av verdens

befolkning uten tilgang til rent drikkevann og grunnleggende sanitære forhold innen 2015.

Målet om tilgang til rent drikkevann ser det ut til at en vil klare å nå. Fremdeles mangler imidlertid halvparten av verdens befolkning grunnleggende sanitære forhold. Dersom dette målet skal nås, må dagens innsats trappes kraftig opp.

VISSTE DU AT:

Avskogingen er blitt redusert fra over 80 000 kvadratkilometer årlig i perioden 1990 til 2000 til drøyt 50 000 kvadratkilometer årlig i perioden 2000 til 2010.

FN anslår at tap av biologisk mangfold i dag skjer tusen ganger raskere enn normalt.

90 prosent av befolkningsveksten i dette århundret vil være i byer i utviklingsland.

Norges innsats

Om tusenårsmaal 7 heter det at prinsippet om bærekraftig utvikling skal integreres i alle lands politikk og strategier. Å bidra til bærekraftig utvikling og fattigdomsbekjempelse er en integrert del av norsk utviklingspolitikk.

Norge er ledende innen klima- og skogarbeidet globalt. Et hovedmål for innsatsen mot avskoging og skogforringelse er å bidra til kampen mot global oppvarming. I mai i år ble 55 land enige om å samarbeide om å redusere avskoging og skogforringelse i utviklingsland.

Brasil, DR Kongo og Tanzania mottar alle norske klima- og skogmidler. Det startes dessuten opp et samarbeid med Guyana og Indonesia.

Norge støtter arbeidet i FN og den konsultative gruppen for internasjonal landbruksforskning (CGIAR) mot å stanse tap av biologisk mangfold.

EKSEMPEL 19

Beregnet prislapp på tap av biologisk mangfold

Norge har bidratt med økonomisk støtte til et FN-prosjekt som beregner de samlede økonomiske tapene knyttet til at det biologiske mangfoldet forringes. Prislappen er satt til mellom 12.000 og 24.000 milliarder kroner årlig. Til sammenligning brukes det 16.000 milliarder kroner årlig for å håndtere finanskrisen. De viktigste årsakene til at biomangfoldet ødelegges, er inngrep i naturområder, overutnyttelse av biologiske ressurser, forurensning, invaderende arter og klimaendringer. Beregningene har bidratt til å synliggjøre viktigheten av å stanse tap av biologisk mangfold.

Norge bidrar til økt kunnskap om genetiske ressurser

Svært mange av verdens genressurser finnes i utviklingsland. Disse kan danne grunnlag for industriproduksjon av varer med høy økonomisk verdi – som for eksempel medisiner. Utviklingslandene har ofte ikke nok kunnskap til å forvalte disse ressursene på en god måte. Norge støtter derfor land i Afrika for at de skal utvikle tilstrekkelig kompetanse for å kunne delta i de pågående forhandlingene under FNs konvensjon for biologisk mangfold om bærekraftig forvaltning av genressurser.

Tusenårs mål nr:

8

8: Bygge et globalt partnerskap for utvikling

Skal tusenårsmålene nås, må alle verdens land gjøre et felles løft. Hindringene for fremgang må ryddes av veien og vi må bygge et globalt partnerskap for utvikling.

Tusenårs mål 8 har som målsetning å skape bedre rammebetingelser for utvikling, internasjonalt og i de enkelte land. Det handler blant annet om å utvikle et åpent og forutsigbart handels- og finanssystem, der det blir tatt hensyn til fattige lands spesielle behov – enten landet mangler kyst eller tilhører ett av verdens minst utviklede land.

Tusenårs mål 8 har dessuten også som delmål å arbeide for en løsning på gjeldsproblemer i fattige land, at utviklingslandene gis tilgang til rimelige medisiner og at moderne teknologi gjøres tilgjengelig for fattige land.

Den viktigste oppfølgingen av tusenårs mål 8 har gått under betegnelsen "finansiering for utvikling" (FfD).

Monterrey

Utgangspunktet var en konferanse i Monterrey i Mexico i mars 2002. I tillegg til bistand la Monterreykonferansen vekt på utviklingslandenes eget ansvar for utvikling gjennom godt styresett og å tilrettelegge for investeringer. Alle ble enige om en programerklæring for globalt partnerskap:

1. Mobilisere utviklingslandenes egne ressurser.
2. Mobilisere internasjonale investeringer og annen privat kapital.
3. Internasjonal handel som utviklingsmotor.
4. Økt økonomisk og teknisk bistand.
5. Gjeldshåndtering.
6. Reform av internasjonale penge-, finansierings- og handels-systemer.

Doha

I desember 2008 ble det arrangert en oppfølgingskonferanse til Monterrey i form av et høynivåmøte om finansiering for utvikling i Doha i Qatar. Her fikk temaer som skatteunndragelse, ulovlig kapitalflukt og skatteparadisers rolle stor oppmerksomhet.

I juni 2009 ble Doha-konferansen fulgt opp med et høynivåmøte i FN om finanskrisen og konsekvenser for utvikling. Sluttdokumentet slår fast at utviklingsland må bli bedre representert i internasjonale finansinstitusjoner som Verdensbanken og Det internasjonale pengefondet (IMF) og gis bedre muligheter til å lansere egne tiltakspakker. Norge fikk gjennomslag for at ulovlig kapitalflukt er et betydelig utviklingsproblem.

VISSTE DU AT:

Den samlede bistanden økte i 2009 med 718 milliarder kroner.

Halvparten av alle innbyggere i utviklingsland ved utgangen av 2009 hadde mobiltelefon.

En tredel av verdens samlede bistand gis til de minst utviklede landene.

Bare fem giverland har nådd FNs mål om å bruke 0,7 prosent av brutto nasjonalinntekt til bistand.

Norges innsats

Fra Monterrey til Doha og til høynivåmøtet om finanskrisen i juni 2009 har Norge medvirket aktivt i prosessen rundt finansiering for utvikling. Fra norsk side er det lagt vekt på å bygge videre på de positive trendene siden Monterrey. Norge har særlig lagt vekt på:

- tiltak mot skatteunndragelse og kapitalflukt til skatteparadisier
- behovet for regulering av finansmarkedene
- likestilling og å styrke kvinners stilling
- klimatiltak uten at det går på bekostning av bistand til utvikling
- styrke utviklingslandenes innflytelse i den internasjonale finansarkitekturen
- gjeldslette og å slette illegitim gjeld

Veien videre

Erfaringene med det globale partnerskapet for utvikling siden 2000 gir et blandet bilde. De samlede bistandsoverføringene har økt, og det er gitt betydelig gjeldslette. Arbeidet med å øke bistandseffektiviteten går imidlertid langsomt fremover. Begrensede investeringer og mangel på teknologioverføringer hindrer også fremgang. I tillegg fører nye utfordringer som klimaendringer og finanskrisen til økt press på utviklingslandene.

Den største svakheten i det globale partnerskapet for utvikling er imidlertid mangelen på en avtale som sikrer økt markedsadgang for utviklingslandene. Her har det pågått forhandlinger i Verdens handelsorganisasjon (WTO) i åtte år. Likevel har en ikke klart å få gjennombrudd i den såkalte utviklingsorienterte Doharunden.

Fra norsk side har en lagt vekt på å belyse problematikken rundt ulovlig skatteflukt og skatteparadisier. Store deler av utviklingslandenes midler holdes i hemmelige utenlandske konti og skatteparadisier, og det er beregnet at utviklingslandene taper over 800 milliarder kroner i årlige skatteinntekter. Det er 110 milliarder mer enn de samlede bistandsoverføringene i 2010.

Barrierer for tusenårsmålene

Det finnes tilstrekkelig med ressurser og kunnskap til å nå tusenårsmålene. Likevel er fremgangen ujevn. Krig og konflikt er ett av de største hindrene for å nå målene. Klimaendringene utgjør den potensielt største trusselen for utvikling i fremtiden.

Væpnet vold

Uten sikkerhet oppnår en ikke utvikling. Et klart flertall av de landene som er lengst fra å nå tusenårsmålene, er land preget av krig og konflikt. Selv om befolkningen i disse landene kun utgjør rundt ti prosent av befolkningen i utviklingsland, så lever hele 25 prosent av verdens fattigste i konfliktland.

Å bo i et land preget av krig og konflikt, øker risikoen for at du tilhører en av verdens aller fattigste betydelig. Sammenlignet med fredelige land har slike konfliktfylte, ustabile land for eksempel:

- 50 prosent høyere barnedødelighet
- 15 prosent høyere underernæring
- 20 prosent høyere analfabetisme hos voksne
- Nesten tre ganger færre leger per innbygger

I disse landene forekommer også de alvorligste bruddene på menneskerettighetene.

Oslo-forpliktelsene mot væpnet vold

Norge gått i bresjen for å få kampen mot væpnet vold høyere opp på den internasjonale agendaen. Osloforpliktelsene om væpnet vold sikret tilslutning fra over 60 stater. Disse statene har lovet å jobbe for å overvåke og måle omfanget av den væpnede volden, sørge for at tiltak for mot væpnet vold blir en del av myndighetenes utviklingsplaner, og jobbe for ofrenes rettigheter. Et viktig mål for Norge er at tiltak mot væpnet vold skal inkluderes i tusenårsmålssatsingen.

Klima

Mens krig og konflikt i dag er den største trusselen for tusenårsmålene, utgjør klimaendringene den potensielt største trusselen for fremtiden. Allerede i dag kan endringene observeres over hele verden – enten det er flom i Pakistan eller tørke i Niger. Fra 2008 til mars 2010 er 470.000 mennesker rapportert drept som følge av naturkatastrofer. De økonomiske tapene bare i 2008 og 2009 er anslått til mer enn 1570 milliarder kroner.

Klimaendringene vil virke inn på måloppnåelsen av samtlige tusenårs mål. Med de enorme tilleggsutfordringene som klimaendringene innebærer for mennesker og miljø, må utviklingslandene få hjelp til å tilpasse seg en ny og mer utfordrende hverdag.

Da kan kunnskap om hvilke dyrkingsmetoder og sorter som er mest motstandsdyktige mot tørke, bety forskjellen mellom sult og mat på bordet. Dersom ris- eller kornavlingen slår feil, kan kanskje alternative inntektskilder fra grønnsakdyrking eller birøkt berge familien frem til neste innhøsting.

Viktig er det også at ny kunnskap og teknologiutvikling som kan redusere klimagassutslippene gjøres tilgjengelig også for utviklingslandene. Med høy befolkningsvekst og stort behov for energi vil klimagassutslippene fra utviklingslandene øke. Derfor må landene få kunnskap og ressurser som kan sikre en mest mulig miljøvennlig og bærekraftig økonomisk vekst.

Målene innen rekkevidde

En undersøkelse foretatt av FNs utviklingsprogram, UNDP, i 50 land viser at det ikke er ressurser og kunnskap som er de viktigste barrierene for å nå tusenårsmålene.

Rapporten fremhever mangel på likestilling, og dermed kvinners manglende muligheter i samfunnet, som kanskje den viktigste barrieren for å nå tusenårsmålene.

Å sikre at jenter har jenter tilgang til helse, utdanning og arbeid har positiv effekt på alle tusenårsmålene.

For å nå tusenårsmålene er det dessuten avgjørende at folk flest får delta og påvirke utviklingen. Derfor har utviklingsstrategier hvor befolkningen selv deltar, og som samsvarer med det enkelte lands egne ønsker og behov, størst gjennomslagsevne og bærekraft.

FOTOGRAF	SIDE
Ken Opprann	FORSIDE OG BAKSIDE
	3/6/11/14/15/18/19/20/
	23/28/30/32
Wayne Conradie	3/12/14/27/39/42
Shree Khadke	3/16
K. B. Nøsterud	3/24/34
Christopher Olsson	8
G.M.B. Akash	10/27/30
Jan Speed	15
Per-Anders Pettersson	15/23/35
Hege Opseth	22
Inger A. Heidal	23/27
GAVI/07/Mithra Weerakone	26
GAVI/07/Christine Nesbitt	26
Liv Bjergene	40
Henry Bongye	45
Rick Westhead	31
Jørn Stjerneklar	42
Espen Røst	36/38/45
Jan Speed	45
Sørvis	19
MEF photo archives	23
Kapoor Photo	27

REDIGERING: Liv R. Bjergene

DESIGN: Siri Halle

TRYKK: RK Grafisk

ISBN: 978-82-7548-505-0

FNs tusenårsmaal - status 2010

Norges bidrag til oppnåelse av FNs tusenårsmaal

**DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT**

Utenriksdepartementet

Postboks 8114 Dep.
0032 Oslo

Tel: +47 22 24 36 00

post@mfa.no
www.regjeringen.no

Norad

Norad

Postboks 8034 Dep.
0030 Oslo

Tel: +47 22 24 20 30

postmottak@norad.no
www.norad.no